

ข้อความเบื้องต้น

หัวข้อการศึกษา

1. ความมุ่งหมายและขอบเขตของการประกันภัย
2. วิัฒนาการอุตสาหกรรมประกันภัย
3. ประเภทและประโยชน์ของการประกันภัย

สาระสำคัญ

1. การประกันภัยเป็นการเฉี่ยดความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดแก่ชีวิตและทรัพย์สิน
2. การประกันภัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. หลักการและประโยชน์ของการประกันภัย

จุดมุ่งหมาย

เมื่อได้ศึกษาข้อความเบื้องต้นแล้วจะมีความรู้เรื่อง

1. ความมุ่งหมายและขอบเขตของการประกันภัย
2. ประวัติความเป็นมาของการประกันภัย
3. วิัฒนาการธุรกิจการประกันภัยในประเทศไทย
4. หลักการประกันวินาศภัยและประกันชีวิต
5. ประโยชน์ของการประกันภัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ข้อความเบื้องต้น

ชีวิตประจำวันของมนุษย์แบบทุกคน ธุรกิจและทรัพย์สินทั้งหลายที่อยู่ต้นในโลก ต้อง
เผชิญกับการเสี่ยงภัยตลอดเวลา มีโอกาสประสบภัยได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นภัยที่เกิดขึ้นโดยการ
กระทำของมนุษย์ หรือโดยเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ อาจกล่าวได้ว่าต้องคงอยู่ในภาวะแห่ง การ
เสี่ยงภัย ดังนั้น มนุษย์จึงได้เพียรพยายามค้นหาวิธีที่จะป้องกันมิให้เกิดภัยขึ้น หรือหากไม่มีทาง
หลีกเลี่ยงได้ ก็ต้องให้ได้รับความเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นักประชัญญาในสมัยโบราณ ได้
ค้นพบกฎหนึ่ง ให้มนุษย์รู้ว่า กฎแห่งการเฉลี่ยความรับผิดชอบ (Law of Average) กฎนี้มีหลัก
การสำคัญคือ การรวมรวมบุคคลที่คงอยู่ในภาวะที่ต้องเสี่ยงภัยทั่วองเดียวกันมารวมกัน โดยบุคคล
ในกลุ่มให้สัญญาต่อกันว่า จะต้องสรุปรายได้ส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก นำมารวมไว้เป็นกอง
กลาง หากบุคคลในกลุ่มผู้ใดประสบเคราะห์ร้าย ก็จะนำเงินที่สมาชิกได้เสียลงทะเบียนไปช่วยเหลือ
เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน มิให้ประสบเคราะห์กรรมต้องรับภาระความเสียหายแต่ผู้เดียว เป็น
การเฉลี่ยความเสียหายไปยังสมาชิกในกลุ่มได้ช่วยกันรับผลเสียหายที่เกิดขึ้น¹

1. ความมุ่งหมายของการประกันภัย

การประกันภัยเป็นมาตรการสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมที่มนุษย์ใช้ในการป้องกัน
บรรเทา หรือผ่อนคลายการสูญเสียทางเศรษฐกิจ อันสืบเนื่องมาจากการเสี่ยงชีวิตของผู้เป็นกำลัง
สำคัญของครอบครัว หรือการสูญเสียทรัพย์สินอันเกิดขึ้นจากวินาศภัย หรือการโจรกรรม

1. ชูเกียรติ ประมูลผล, หลักการประกันชีวิต, (พระนคร : โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ, 2505) หน้า 26

ด้วยการยอมจ่ายค่าป่วยภารที่ล่วงน้อย โดยมีการกำหนดเป็นประจำเรียกว่า เนื้อประกัน ให้แก่ บริษัทรับประกัน และเมื่อเกิดเหตุภัย หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาประกัน (ในกรณีการประกันชีวิต) บริษัทรับประกันจะจ่ายเงินทดแทนหรือเงินสมเป็นก้อนคืนให้ ตามจำนวนที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในสัญญา¹

2. ประวัติการประกันภัย

การประกันภัย เชื่อกันว่ามีมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว จากหลักฐานที่พบ การประกันภัย มีทั้งในเอเชียและในยุโรป นับตั้งแต่มุขย์รู้จักการค้าขาย โดยเฉพาะการนำสินค้าไปจำหน่าย ยังต่างท้องถิ่น ต่างเมือง ซึ่งต้องเสี่ยงภัยต่อความสูญเสีย ไม่ว่าจะเป็นด้วยน้ำมือโจรสู้ร้าย จึงได้มีประกันไว้ เพื่อความมั่นคงมั่นใจว่า จะได้รับความคุ้มครองจากผู้รับประกันในอันที่จะดูแลระมัดระวัง มิให้เกิดความเสียหาย หรือหากเกิดภัยขึ้นก็จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย ทั้งนี้ โดยยอมเสียค่าตอบแทนให้ในการคุ้มภัยนี้

ทางทวีปเอเชีย เมื่อราว 3,000 ปี ก่อนคริสตศักราช ชาวจีนเชิงประมงธุรกิจค้าขาย ได้ขนส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างเมือง โดยทางเรือตามลำน้ำแม่น้ำเจียง ซึ่งเดิมไปด้วยภัยน้ำท่วมจากกระแสน้ำซึ่งไหลเข้ามาทุกที จึงต้องหาทางใหม่โดยการเดินทางทางบก ซึ่งเมื่อเรือบรรทุกสินค้าไปชนเข้าก็จะอับปาง ทำให้สินค้าได้รับความเสียหาย บรรดาพ่อค้าจึงได้ประกันไว้ โดยจะจ่ายสินค้าที่บรรทุกไป แทนที่จะบรรทุกสินค้าทั้งหมดในเรือลำเดียว ก็จะกระจายแบ่งสินค้าไปบรรทุกในเรือหลายลำ ละ 1 หรือ 2 ห้อง โดยเชื่อว่าหากเกิดภัยใดๆ ก็จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย จึงเกิดเฉพาะสินค้าที่บรรทุกในเรือลำนั้น ส่วนสินค้าที่บรรทุกในเรือลำอื่น ก็มีโอกาสปลดภัย ซึ่งเป็นการฉลาดของคน

1. Edward Hedges, "Insurance", Encyclopedia Britannica, Vol. 12 (1963) P. 445

รับผิดชอบ เนื่องความเสียหาย ให้กระจายออกไป

ทางทวีปยุโรป จากบันทึกเรื่องกำเนิดการประกันภัย ชี้ว่า เมื่อประมาณ 5,000 ปี ที่แล้วมาแล้ว ชาวบ้านโอลอน ซึ่งอาศัยอยู่บนบุ่นน้ำยูเพรติส ได้ผลิตสินค้าของชำนิ แล้วได้ส่งไปจำหน่ายยังเมืองต่าง ๆ โดยอาศัยลูกจ้างหรือทาส เป็นผู้ดำเนินการแทน พ่อค้าเจ้าของสินค้ามีความหวาดกลัวว่าลูกจ้างหรือทาสอาจจะโกง เมื่อรับสินค้าไปจำหน่ายและหลบหนีหายสาบสูญ จึงได้มีการทำสัญญา กันว่า บรรดาลูกจ้างหรือทาสที่นำสินค้าไปจำหน่าย เมื่อได้กำไร ก็จะได้รับส่วนแบ่งครึ่งหนึ่ง แต่ลูกจ้างหรือทาสต้องมอบทรัพย์สิน บุตร ภริยา ที่อยู่ท่างบ้านให้ พ่อค้าเจ้าของสินค้าเป็นประกัน หากหลบหนีหายไป หรือลูกโจงปล้นสินค้าไปหมด บรรดาทรัพย์สิน ที่อยู่ท่างบ้านจะต้องถูกเจ้าของสินค้ารับ และบุตรภริยาของทาสก็จะตกเป็นทาสไปด้วย ต่อมา ได้มีการแก้ไขข้อตกลงใหม่ว่า หากโจงปล้นสินค้าไปหรือการสูญเสียสินค้าโดยมิใช่ความผิดของลูกจ้างหรือทาสแล้ว พ่อค้าเจ้าของสินค้าจะรับทรัพย์สินหรือเอาบุตรภริยา ลงมาเป็นทาสไม่ได้ นั้นว่า ข้อตกลงดังกล่าวเป็นต้นกำเนิดของการประกันภัย¹

แนวความคิดและวิธีการของชาวบ้านโอลอน ได้ถูกใช้มาจน จนต่อมา เมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว ชาวกรีกได้นำมาใช้ โดยยอมให้เขารื้อหรือสินค้าของตน เป็นประกันเงินกู้ยืม มาจากนายทุนในการจัดซื้อสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายยังต่างเมือง กิจกรรมประกันในยุคนี้ ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย จนถึงกับมีการจัดตั้งสถาบันประกันภัยขึ้นในกรุงเอเธนส์สมัยนั้น

สำหรับเรื่องการประกันชีวิต ในประวัติศาสตร์เริ่มแต่เมื่อใด ทราบกันแต่เพียงว่า

1. ไซยองค์ ชูชาติ, ประวัติการประกันภัย, วารสารข่าวสารประกันภัย (1 มิถุนายน 2512)

ชาวกรีกและชาวโรมันสมัยโบราณ ได้มีการเริ่มรายเงินช่วยเหลือการทำศพจากผู้ที่เปร่ำวมประกอบพิธีทางศาสนาในโบสถ์ในวันอาทิตย์ ต่อเมื่อในหมู่พวกรหาได้มีการจัดตั้งสมาคมประกันชีวิตร่วมโดยสมาชิกผู้ตายจะได้รับเงินบำนาญเมื่อถึงวัยชรา หรือเมื่อเสียชีวิตจะได้รับความช่วยเหลือเงินทำศพ พฤติกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นต้นกำเนิดของการประกันชีวิต

กิจการประกันภัยได้วิวัฒนามารมาเป็นลำดับ จากวิธีการง่าย ๆ ปราศจากธรรมเบี้ยนแบบแผนที่แน่นอน มาเป็นการคำนวณที่มีหลักเกณฑ์ ราว ๆ ปี ค.ศ. 1310 ได้มีการจัดตั้งบริษัทประกันภัยขึ้นที่เมือง Flanders ในประเทศอิตาลี ในช่วงศตวรรษนั้น การค้าชายหาดทะเลเจริญรุ่งเรืองมาก การประกันภัยทางทะเลได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย สัญญาประกันภัยทางทะเลเกี่ยวกับสินค้าของเรือชานตาคาลา ที่เมืองเจนัว เมื่อปี ค.ศ. 1347 ถือว่าเป็นสัญญาประกันภัยทางทะเลฉบับแรก

ในปี ค.ศ. 1574 พระนางอลิชาเบธ แห่งประเทศอังกฤษ ได้ตรากฎหมายจัดตั้งหอประกันภัยขึ้นสำหรับขายกรมธรรม์ประกันภัยทางทะเล ทำให้ธุรกิจประกันภัย ของอังกฤษได้เจริญก้าวหน้าเรื่อยมา จนจัดตั้งเป็นสมาคม สัญญาประกันภัยทางทะเลของอังกฤษฉบับแรกที่นับที่ก้าวไปก้าว The Broke Sea Insurance Policy ซึ่งเก็บรักษาไว้ตั้งแต่ ค.ศ. 1647¹

1. เสริม สุชช, ผู้แปล. การประกันภัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงศิลป์, 2506) หน้า 3

3. วิัฒนาการธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย

ก. ยุคต้น

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีชาวต่างประเทศเข้ามาทำธุรกิจค้าขายกันมาก เชื่อว่าอาจมีการประกันภัยกันบ้างแล้ว โดยเฉพาะการประกันภัยทางทะเล และขนส่ง หากแต่เป็นการแพร่หลายกันในหมู่ชาวต่างชาติ คงไม่มีคนไทยเข้าไปร่วมในธุรกิจประเภทนี้¹

ตามหลักฐานที่มีอยู่ การประกันภัยในประเทศไทย ปรากฏขึ้นใน สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ กล่าวคือ ประมาณ พ.ศ. 2368 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นทรงผนวชอยู่ได้ทรงสั่งซื้อเครื่องพิมพ์จากประเทศอังกฤษ และโดยเกรงว่าจะเกิดความเสียหายขึ้นในระหว่างขนส่ง จึงได้สั่งให้อาเครื่องพิมพ์ดังกล่าวประกันภัยไว้ในการขนส่งในนามของพระองค์เอง ซึ่งถือได้ว่าไทยเราได้รู้จักวิธีการประกันภัยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 แล้ว

แต่ธุรกิจการประกันภัยได้เริ่มเป็นรูปร่างเป็นหลักฐานในประเทศไทย เมื่อสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งมีชาวต่างประเทศเข้ามาตั้งห้างค้าขายมาก ห้างฟรั่งเหล่านี้ บางห้างก็ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศด้วย เท่าที่ปรากฏมีดังนี้²

1. ห้างบอร์เนียว ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2399 เป็นตัวแทนของ Netherland India Sea and Fire Insurance Company รับประกันภัยทางทะเลและประกัน

1. พิษณุ สุขวนิช, ประกันชีวิตในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอนเตอร์ไซด์, 2520) หน้า 1 (อัคสำเนา)
2. สมชาย ศิริวงศ์, ความเป็นมาของกองประกันภัย ข่าวพาณิชย์ฉบับพิเศษ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2506 (สิงหาคม 2506) หน้า 459

อัคคีภัยด้วย กับเป็นตัวแทนของ North China Insurance Company

2. ห้างสก็อต ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2399 เป็นตัวแทนของ Ocean Marine

Insurance Company

3. ห้างบิกเกนแม็ก ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2401 เป็นตัวแทนของ Colonial

Sea and Fire Insurance Company

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีพระบรมราชานุญาตให้บริษัท อีสโซเชียลิก จำกัด ของชาวอังกฤษดำเนินธุรกิจรับประกันชีวิตในประเทศไทย ในฐานะเป็นตัวแทนบริษัท เอกวิชาเบล ประกันภัย แห่งกรุงลอนדון ปรากฏว่า สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เป็นผู้เอาประกันชีวิต เป็นคนแรกในประเทศไทย หลังจากนั้นธุรกิจประกันชีวิตก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะกรมธรรม์ประกันชีวิตทำเป็นภาษาอังกฤษส่วนมาก กรุงลอนדון คนไทยจึงไม่สนใจ ธุรกิจประกันชีวิตจึงหยุดชะงักไปในปลายรัชกาลที่ 5 นั้นเอง

แต่ธุรกิจการประกันภัยที่มีจากการประกันชีวิตก็ยังคงดำเนินกิจการต่อไป แต่ส่วนมากเป็นบริษัทตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศ สมัยนั้นห้างหรือบริษัทที่คงขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยโดยตรงยังไม่มี เว้นแต่บริษัท เรือเมลลิน-สยาม ได้รับอนุญาติเศษให้ดำเนินกิจการรับประกันอัคคีภัย และรับประกันทางทะเลด้วย¹

นับได้ว่า กิจการประกันภัย การประกันชีวิต การประกันภัยทางทะเล การประกันอัคคีภัย และการประกันภัยรถยนต์ ในประเทศไทยก็ได้มีมาในเวลาไร่เรียกันในรัชกาลที่ 5 คือ ประมาณเกือบศตวรรษมาแล้ว จึงไม่ใช่ของใหม่สำหรับเมืองไทย

1 . . ไชยยศ เน晦รัชตกุหมายว่าด้วยประกันภัย, (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาธิการ, 2529) หน้า 12

๒. မุคຄลา

การประกันภัยมุคกี้เริ่มตั้งแต่ ได้มีการจัดตั้งบริษัทประกันภูรภิกิจการประกันภัยขึ้นในประเทศไทย เมื่อ ป.ศ. 2472 มีบริษัทประกันภัยที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทย โดยคนไทยเป็นบริษัทแรก คือ บริษัทเตียอันเปาเชี่ยม จำกัด และบริษัทเชียงowanรับประกัน อัครภัยและอุทกวัย จำกัด ได้จัดตั้งขึ้นในปีเดียวกันนั้น บริษัทประกันภัยทั้งหมดที่ก่อตั้งขึ้นนี้ เป็นบริษัทประกันวินาศภัยทั้งสิ้น¹

ผู้ตั้งแต่ พ.ศ. 2472 ถึง พ.ศ. 2484 ก่อนเกิดสังคมโลกครั้งที่ 2 นั้น มีบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยเพียง 10 บริษัทเท่านั้นและเป็นบริษัทประกันภูรภิกิจการประกันวินาศภัยทั้งสิ้น ไม่มีบริษัทใดประกันภูรภิกิจการประกันชีวิต ส่วนบริษัทดังประเทศได้จดทะเบียนถึง 62 บริษัท ประกันภูรภิกิจทั้งการประกันวินาศภัยและประกันชีวิต

๓. မุคပျော်ချုပ်

เมื่อเกิดสังคมโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2484 บริษัทประกันภัยของต่างประเทศ ภูกิจการเพราะทกอยู่ในฐานะชนชาติศัตรู ต้องหดตัวประกันภูรภิกิจการไปเกือบทั้งหมด ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2485 บริษัทไทยเศรษฐภูรภิกิจประกันภัย จำกัด ซึ่งได้จัดตั้งโดยคนไทยเป็นบริษัทแรกที่ประกันภูรภิกิจการประกันวินาศภัยและประกันชีวิต ในปีเดียวกันนั้นเองบริษัทประกันภูรภิกิจการประกันชีวิต แต่เพียงอย่างเดียวที่จัดตั้งโดยคนไทย คือบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด ก็ได้จดทะเบียนก่อตั้งขึ้น²

การประกันภัยมุคปျော် ถือได้ว่าเป็นมุคพัฒนา ภูรภิกิจการประกันภัยได้เจริญ

1. ခုခံ ဇန်နဝါရီ၊ ပုဂ္ဂန္တမှုပိုင်ဆိုင်ရေးဘဏ်ရုံး

(သိမ်းများနှင့် ပုဂ္ဂန္တမှုပိုင်ဆိုင်ရေးဘဏ်ရုံး အကြောင်းအရာများ၊ ပုဂ္ဂန္တမှုပိုင်ဆိုင်ရေးဘဏ်ရုံး၊ ၂၅၂၁)၊ หน้า 29

2. ကရာဇ်ရေး စာမျက်နှာ

พ.ศ. 2518 (ကရာဇ်ရေး စာမျက်နှာ ၁၀၁, ၁၀၃)

ก้าวหน้า ประชาชนให้ความนิยมทำประกันภัยมากขึ้น ยิ่งเมื่อหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 แล้ว ประชาชนได้ให้ความรับทราบเชื่อมั่นในการบริหารและความมั่นคงของบริษัทมากขึ้น เพราะโดยผลของกฎหมายหั้งสองฉบับ ชี้งให้อำนาจนิวยราชการที่มีหน้าที่โดยตรงคือ สำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ เข้ามายืนหนาทควบคุมบริษัทประกันภัยโดยใกล้ชิด อธุรกิจการประกันภัยจึงได้รับความเชื่อถือและประชาชนทำประกันภัยมากขึ้น ปัจจุบันมีบริษัทรับประกันวินาศภัยรวม 63 บริษัท และบริษัทประกันชีวิตร่วม 12 บริษัท ดำเนินกิจกรรมมาด้วยดี

4. ประเภทการประกันภัย

การประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประกันวินาศภัย และการประกันชีวิต สัญญาประกันภัยหั้งสองประเภทนี้มีความหมายแตกต่างกันในลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สัญญาประกันวินาศภัยเป็นสัญญาขัดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ๆ แต่ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ตกลงกำหนดไว้ ส่วนสัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาใช้เงินจำนวนที่แน่นอนตามที่คู่สัญญาได้กำหนดไว้ล่วงหน้า

4.1 การประกันวินาศภัย เมื่อพิจารณาความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 861 กับมาตรา 869 ประกอบกับความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พุทธศักราช 2510 แล้ว อาจกล่าวได้ว่า สัญญาประกันวินาศภัย คือ สัญญาที่ผู้รับประกันวินาศภัยตกลงจะซดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยในเมื่อมีความเสียหายอย่างใด ๆ เกิดขึ้น ซึ่งรวมทั้งการสูญเสียในสิทธิผลประโยชน์หรือรายได้ ที่อาจจะประมาณความเสียหาย หรือความสูญเสียเหล่านั้นเป็นเงินได้ ทั้งนี้ โดยผู้เอาประกันวินาศภัย ตกลงสั่งเบี้ยประกันวินาศภัยเป็นการตอบแทน

ตั้งนี้ การประกันวินาศภัยจึงอาจทำได้อย่างกว้างขวาง กล่าวคือ ถ้าบุคคลใด

มีความสัมพันธ์อยู่กับทรัพย์หรือสิทธิ หรือผลประโยชน์ หรือรายได้ใด ๆ ซึ่งถ้าหากมีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น ทำให้ผู้นั้นได้รับความเสียหาย และความเสียหายนั้น อาจจะประมาณเป็นเงินได้ บุคคลนั้นย่อมจะเอาประกันวินาศัยได้ส่วนความเสียหายที่ไม่อาจประมาณเป็นเงินได้ เช่นความเสร้าโศกเสียใจ ความอกใจ หรือความเจ็บปวด แม้ในบางกรณีสามารถขอให้เป็นเงินได้ ก็หาใช่ความเสียหายอันประมาณเป็นเงินได้ไม่ จึงไม่อาจเอาประกันวินาศัยได้

หลักการที่สำคัญของการชดใช้ความเสียหายการประกันวินาศัยก็คือ ผู้รับประกันจะชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งคำนวณกันใน ขณะ เวลา ณ สถานที่ที่เกิดภัย แต่หันนี้ยอดเงินค่าสินใหม่ทดแทนต้องไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ตกลงเอาประกันไว้ แต่เริ่มทำสัญญาประกันวินาศัย

การประกันวินาศัยได้มีการทำกันหลายรูปแบบ สุดแต่ลักษณะของภัยที่เกิดขึ้น เช่น ประกันอัคคีภัย ประกันภัยรถยนต์ ประกันภัยชนส่ง ประกันภัยค้าจุน และประกันความรับผิดชอบ (ของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้าง และของผู้ขับขี่รถยนต์) เหล่านี้เป็นต้น สำหรับการประกันภัยทางทะเล ซึ่งเป็นการประกันภัยชนิดหนึ่งที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมาตรา 868 บัญญัติให้การประกันภัยทางทะเล เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเล ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการประกาศใช้กฎหมายทะเล ดังนั้น การประกันภัยทางทะเลจึงต้องใช้บทบัญญัติ หลักกฎหมายทั่วไปมาใช้บังคับ

4.2 การประกันชีวิต การประกันชีวิต เป็นการประกันภัยประเภทหนึ่ง ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ให้ความหมายไว้โดยตรง เมื่อได้พิจารณาศึกษาความในมาตรา 861 ประกอบกับมาตรา 889 ซึ่งบัญญัติว่า "ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินย่อมต้องอาศัยความทรงชีพ หรือมรณภาพของบุคคลคนหนึ่ง" ซึ่งมีความหมายว่า การประกันชีวิตคือ การประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยจะชดใช้เงินให้นั้น โดย

อาศัยเหตุแห่งการเสียชีวิตหรือการมีชีวิตอยู่ ภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้

ในต่างประเทศ ให้มีกฎหมายให้ความหมายของการประกันชีวิตทำงานเดียวกับของประเทศไทย ดังเช่น กฎหมายประกันภัยของมลรัฐ NEW YORK ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำนิยามการประกันชีวิตไว้ว่า หมายถึง "การประกันภัยทุกประเภทที่เกี่ยวกับเรื่องชีวิต ของบุคคลและรวมถึงการประกันภัยทุกประเภทที่เกี่ยวเนื่องกับการประกันชีวิต"¹

ในประเทศไทย ให้มีกฎหมายประกันภัยบัญชีความหมายของการประกันชีวิตไว้ว่า "เป็นสัญญาซึ่งผู้รับประกันยอมรับเอาสิ่งตอบแทน อันได้แก่ เนื้อประกันภัยจำนวนหนึ่ง ซึ่งจ่ายให้ผู้รับประกันภัยตลอดชีวิตของบุคคลที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ เพื่อการจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้เมื่อบุคคลนั้นถึงแก่ความตายหรือทรงชีพอยู่ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้²

ลักษณะสำคัญของสัญญาประกันชีวิตอีกประการหนึ่ง คือ มีลักษณะเป็นสัญญาการออมทรัพย์ เพื่อสร้างสวัสดิการให้คน老เอยและครอบครัว ก่อให้เกิดความมั่นใจในอนาคตไม่ว่าจะมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิตไปแล้ว ครอบครัว จะไม่มีความเดือดร้อนเกี่ยวกับการเงิน เพราะผู้รับประกันชีวิตจะต้องจ่ายเงินจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้แต่ขณะเริ่มทำสัญญาประกันชีวิต เป็นการทดแทนการสูญเสียรายได้ในกรณีล่วงเข้าวัยชราไม่สามารถประกอบการงาน หรือ

1. NEW YORK Insurance Law, Article 4,Section 46(1) "Life Insurance" "meaning every insurance upon the Lives of human beings and every Insurance appertaining there to....."

2. Halsbury's Law of England, Vol.22:Insurance (London:Butterworth Co.5 Publishers) LTD., 1958, P.272

ประสบอุบัติเหตุ ทุพพลภาพ ตลอดจนการสูญเสียความสามารถในการหารายได้ เช่น กรณี สูญเสียของวัยวะสำคัญ เช่น แขน ขา ตา เป็นต้น

สหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นิยมแบ่งประเภทของการประกันภัยออกเป็นหมวด ๆ ดังนี้^๑

1. ประกันชีวิต (Life Insurance)
2. ประกันสุขภาพ (Health Insurance)
3. ประกันอุบัติเหตุ (Accident Insurance)
4. ประกันอัคคีภัย (Fire Insurance)
5. ประกันภัยทางทะเล (Marine Insurance)
6. ประกันความรับผิดชอบ (Liability Insurance)
7. ประกันภัยอื่น ๆ

อังกฤษ

สำหรับอังกฤษได้แบ่งประเภทของการประกันภัยออกเป็นหมวด ๆ ดังนี้^๒

ก. ประกันภัยส่วนบุคคล

1. ชีวิต
2. อุบัติเหตุส่วนบุคคล

1. Francis T. Allen and Sidney I. Simon, Insurance : General Principles, (New Jersey Littlefield, Adams & Co., 1968) P. 20
2. J.M. Lightwood, The Encyclopaedia of Forms and Precedents, Vol.7 (London : Butterworth & Co. (publishers) Ltd., 1944), P. 462

๔. ประกันภัยทรัพย์สิน

1. ทางทะเล
2. อัคคีภัย
3. โจรกรรม

๕. ประกันความรับผิด

1. ความรับผิดต่อสาธารณะ
2. ความรับผิดของนายจ้าง

การประกันวินาศภัยต่างกับการประกันชีวิต

๑. การประกันวินาศภัยเป็นการสัญญาด้วยความเสียหายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง โดยคำนวณราคาแห่งความเสียหาย ณ สถานที่ วัน เวลา ที่เกิดภัย ซึ่งไม่มีความแน่นอน สุดแล้วแต่ว่าจะเกิดความเสียหายเท่าใด ก็จะได้รับการชดใช้เท่านั้น แต่ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่เอาประกัน ส่วนการประกันชีวิตนี้ได้กำหนดจำนวนเงินที่ผู้รับประกันต้องจ่ายไว้ เป็นจำนวนที่แน่นอน

๒. เบี้ยประกันของการประกันวินาศภัยเป็นเงินค่าตอบแทน ที่ผู้เอาประกันมอบให้ผู้รับประกันเนื่องในการที่ผู้รับประกันได้ยอมตัวเข้ามารับเสี่ยงภัย ซึ่งผู้เอาประกันจะได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ต่อเมื่อเกิดภัยตามที่ระบุไว้ในสัญญา หากไม่เกิดภัยผู้รับประกันก็ไม่ต้องจ่ายค่าเสียหายให้ เพราะไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น แต่เบี้ยประกันของการประกันชีวิตมีลักษณะเป็นเงินออม เงินสะสม ฝากไว้กับผู้รับประกัน ผู้รับประกันต้องจ่ายคืนให้ ไม่ว่าผู้เอาประกันจะมรณหรือมีชีวิตรอยู่ก็ตาม ผู้เอาประกันมีสิทธิได้รับคืนเมื่อครบสัญญาตามที่ตกลงกันไว้

๓. การประกันวินาศภัยนั้น การเสี่ยงภัยตกลอยู่กับทั้งสองฝ่าย เบี้ยประกันที่ส่ง

นั้นมีจำนวนน้อยกว่ายอดรวมความเสี่ยหายมาก ฝ่ายผู้รับประกันจึงเลี้ยงมาก ฝ่ายผู้เอาประกันก็เลี้ยงต่อการส่งเบี้ยประกัน ซึ่งไม่แน่ว่าจะได้รับค่าลินไหมหากเห็นคืนเมื่อใด ส่วนการประกันชีวิตนั้น ผู้เอาประกันแทนจะไม่ต้องเสียเงิน เนื่องจากกรณีใด ๆ ก็มีสิทธิได้รับเงินคืนเสมอ ผู้รับประกันหากเป็นผู้เสียฝ่ายเดียว

5. ประโยชน์ของการประกันภัย

การประกันภัยเป็นมาตรการสำคัญในการศุ่มครองเศรษฐกิจ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการประกันภัย อันได้แก่ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย และผู้รับประโยชน์แล้ว การประกันภัยยังเป็นประโยชน์แก่สังคม ธุรกิจ และเศรษฐกิจ ของชาติโดยส่วนรวมอีกด้วย ดังนี้

5.1 เป็นการแบ่งเบาความเสี่ยหายจากภัยที่อาจเกิดขึ้นแก่นุษย์ กิจการหรือทรัพย์สิน โดยเฉลี่ยวความเสี่ยหาย ไปยังบุคคลในกลุ่ม ให้ช่วยกันรับภาระความเสี่ยหาย การประกันภัยจะช่วยให้ผู้เอาประกันที่เคราะห์ร้าย ได้รับการชดเชยความเสี่ยหายด้วยทรัพย์สินจำนวนหนึ่ง เพื่อนำไปประกอบธุรกิจได้อีก

5.2 เป็นการช่วยให้ธุรกิจมีหลักประกันและความมั่นคง เพราะเมื่อประสนภัย ก็จะได้รับการชดเชยความสูญเสียคืนมา เป็นผลให้สามารถประกอบธุรกิจนั้นต่อไปได้ หากไม่มีการประกันภัยแล้ว เมื่อมีภัยเกิดขึ้น ก็จะตอกย้ำในสภาพความล้มเหลว โอกาสที่จะก่อตั้งขึ้นใหม่คงจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ การประกันภัยยังช่วยส่งเสริมใน การลงทุน เพราะนักลงทุนมีหลักประกันความมั่นใจว่าจะไม่ประสบความเสี่ยหายเนื่องจากภัยที่อาจเกิดขึ้น ความหวาดกังวลในการลงทุนของนักธุรกิจก็จะผ่อนคลายลง เป็นผลให้นักธุรกิจจะกล้าลงทุนเพื่อดำเนินงานขยายกิจการธุรกิจเพิ่มขึ้น

5.3 เป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการสร้างมาตรฐานการป้องกันการเสี่ยงภัย

โดยการมอนภาระให้ผู้รับประกันภัย โดยเฉพาะในการประกอบธุรกิจ หากปราศจากการประกันภัยแล้ว เจ้าของธุรกิจนั้น ๆ จะต้องสร้างมาตรการบังกันความเสียหายด้วยตนเอง ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้เพิ่มขึ้น จำต้องบวก ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ เข้าไปในต้นทุนการผลิต มีผลทำให้ราคาสินค้าและค่าบริการสูงโดยใช่เหตุ

5.4 เป็นแหล่งระดมทุน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพราะการส่งเบี้ยประกันในระยะยาวนาน เป็นผลให้การออมทรัพย์มีประสิทธิภาพได้ผล รัฐก็จะได้ใช้เงินออมนี้ไปใช้ในการบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ

5.5 เป็นการสร้างเครดิตให้แก่ผู้เอาประกัน หากผู้เอาประกันเป็นนักธุรกิจ เมื่อได้ทำการประกันชีวิตรึประกันภัยในกิจการ ธนาคารหรือสถาบันการเงินย่อมจะพอใจที่จะให้สินเชื่อ เพราะมีความหวังที่จะได้รับการชดเชยคืนจากบริษัทประกันภัยในเมื่อหากมีภัยเกิดขึ้น

การประกันภัย เป็นระบบสร้างหลักประกันและสร้างสวัสดิการแก่ปวงชน มีคุณประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่ หากผู้รับประกันภัยมิได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการ ปราศจากความชื่อสัคย์สุจริต หรือดำเนินการผิดพลาด ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนอย่างมหาศาล เป็นผลกระทบกว้างไกล ต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวม จะเป็นที่รู้ต้องควบคุมเพื่อให้ธุรกิจ การประกันภัยดำเนินไปด้วยความราบรื่น สามารถอันวยประโยชน์สุขให้ประชาชนสมเจตนาณ์

สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ ข้อความเบื้องต้น

1. กฎ칙แห่งการเฉลี่ยความรับผิดชอบ (Law of Average) “ได้แก่ การรวมรวมบุคคลที่ตกลงในภาวะการเสี่ยงภัยทั้งหมดเดียวกันมารวมกัน โดยต่างเสียสละรายได้ส่วนหนึ่งมารวมกันเพื่อนำไปช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบภัย”
2. ความมุ่งหมายของการประกันภัย เพื่อสร้างหลักประกันบรรเทาความสูญเสียทางเศรษฐกิจเมื่อเกิดขึ้นกับชีวิตหรือทรัพย์สิน
3. การประกันภัยมีมาตั้งแต่โบราณ เริ่มต้นจากการที่มนุษย์รู้จักการค้าขาย การนำสินค้าไปขายต่างเมือง ต้องเผชิญภัยธรรมชาติ ใจผู้ร้ายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายจึงได้มีการประกันภัยขึ้น
ในทวีปอาเซีย เชื่อกันว่าชนชาติจีนเป็นผู้เริ่มการประกันภัยเป็นชาติแรก ส่วนทางยุโรป ตามหลักฐานปรากฏว่า ชาวบ้านโอลอนซึ่งอาศัยอยู่แถบลุ่มน้ำแม่ไทร์เพรติส เป็นผู้เริ่มการประกันภัย ต่อมาก็รักษาได้สำเร็จ ทำการประกันภัยเริ่มเป็นปีก แผ่นในประเทศอิตาลี และมาเจริญรุ่งเรืองในประเทศอังกฤษ
4. การประกันภัยในประเทศไทย เชื่อกันว่ามีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่คงกระทำกันในหมู่ชาติต่างประเทศที่เข้ามาทำการค้าขาย การประกันวินาศภัยที่เป็นหลักฐานเริ่มในสมัยรัชกาลที่ 4 การประกันชีวิต เริ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
5. การประกันภัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประกันวินาศภัย และการประกันชีวิต
6. การประกันวินาศภัย ต่างกับการประกันชีวิต
 - 6.1 การประกันภัยเป็นระบบการซดใช้ความเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริง ไม่แน่นอน แต่การประกันชีวิตมีการกำหนดคงเงินที่ใช้ให้ไว้ล่วงหน้าแน่นอน

6.2 เงินเบี้ยประกันวินาศภัยเป็นเงินค่าตอบแทน บริษัทประกันภัยที่เข้ารับเสี่ยงภัย แต่เงินเบี้ยประกันชีวิตเป็นเงินออมของผู้เอาประกัน

6.3 การประกันวินาศภัย ผู้เอาประกันและผู้รับประกันต้องตกลอยู่ในภาวะเสี่ยง ด้วยกันทั้งคู่ แต่การประกันชีวิตนั้น บริษัทผู้รับประกันเสี่ยงภัยฝ่ายเดียว

7. ประโยชน์ของการประกันภัย

7.1 เป็นการเฉลี่ยวความเสี่ยงรายไปให้บุคคลในกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบ

7.2 ช่วยให้ธุรกิจมีหลักประกันความมั่นคง

7.3 ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการป้องกันภัย

7.4 เป็นแหล่งระดมทุน

7.5 สร้างเครดิตให้ผู้เอาประกัน

ไม่มีครหราบเรื่อง อนาคต
ภัยวิบัติอาจเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดเด้น
หากได้มีประกันภัย ไม่ว่าภัยจะเกิดเมื่อใด
ความสูญเสียนั้นต้องได้รับการชดเชย

นิติ
นิติ

ปรัชญาของการประกันภัย

คำถ้ามห้ายาห้อความเบื้องต้น

- ข้อ 1. จงอธิบายความหมายของกฎแห่งการเฉลี่ยความรับผิดชอบ
 (LAW OF AVERAGE)
- ข้อ 2. การประกันภัยมีความมุ่งหมายประการใด
- ข้อ 3. จงเล่าประวัติการประกันภัยในประเทศไทยให้ฟังพอเข้าใจ
- ข้อ 4. การประกันภัยแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ อะไรบ้าง
- ข้อ 5. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างการประกันวินาศภัยกับการ
 ประกันชีวิตมาพอเข้าใจ
- ข้อ 6. การประกันภัยมีประโยชน์อย่างไรบ้าง
- ข้อ 7. เหตุใดจึงจำต้องมีการประกันภัย
